

sl.1. Glumac obučen u Belu IV pokazuje djeci ilustrirane kartice Zlatne Bule

sl.2. Kviz ponavljanja u Atelijeru Meštrović, Mletačka ulica broj 8

Uvod. Kipar Ivan Meštrović darovao¹ je 1952. svoju kuću i atelijer na zagrebačkome Gornjem gradu Narodnoj Republici Hrvatskoj. Darovani je prostor postao muzejska institucija koja se etapno uređivala i otvarala publici. Tako su atrij, atelijer i vrt otvoreni 1963., a šest godina poslije uređena je i otvorena nekadašnja umjetnikova kuća. U prvoj godini rada Atelijera² Meštrović u Zagrebu zabilježeno je veliko zanimanje publike³ za novootvoreni izložbeni prostor, pa su, prema potrebi, organizirana vodstva za pojedince, izaslanstva, djecu osnovnih i srednjih škola i za ostale građane.⁴

Uz stalna vodstva zainteresiranih posjetitelja, sredinom 1990-ih Danica Plazibat, danas viša kustosica u mirovini, počela je osmišljavati pedagoške radionice. Osobito su zanimljive bile radionice vezane za Međunarodni dan muzeja, koje se organiziraju od 1995.⁵ Treba istaknuti pedagošku akciju pod nazivom *Zvuk... ton... glas*, koja je održana 2006. Ta je radionica označila početak dvogodišnje suradnje s Krunoslavom Međimurcem, akademskim kiparom i slikarom koji je prve godine učio polaznike oblikovanju skulpture u kamenu. Druga je održana sljedeće godine (2007.) pod nazivom *Iznenadjenje*, a na njoj su sudionici upoznali cijeli proces izrade skulpture u bronci: modeliranje djela u glini, gipsu i potom izlivanje u leguru. Posljednja u nizu radionica vezanih za Međunarodni dan muzeja održana je 2011. pod nazivom *(Do)živi dodir(om) – Experience (of) Touch*. Posjetitelji su mogli taktilno istražiti tri Meštrovićeve skulpture od različitog materijala: *Majku i dijete* u drvu, *Posavsku djevojku* u bronci i *Ženu kraj mora* u mramoru. Sustavni pedagoški rad nastavljen je projektom *Gornjogradske priče*, koji je obuhvatio kostimirana vodstva po Gornjem gradu, radionice i obilasku Atelijera Meštrović. U suradnji s Katapult promocijom *Priče* su pokrenute u proljeće 2013.

Gornjogradske priče

Katapult je 2010. osmislio projekt *Tajne Griča* u kojim je uprizorio povijesne događaje i legende na lokacijama zagrebačkoga Gornjega grada. Posjetitelji u večernjim satima, uz pratnju kostimiranog vodiča-glumca, obilaze povijesne lokacije Zagreba. Na svakoj od lokacija uprizorena je jedna priča ili legenda o Zagrebu: na kuli Lotršćak Manda skulptura izgubljene duše, a na zadnjemu mjestu *Tajni*, na Trgu svetog Marka, Petrica Kerempuh priča o Matiji Gupcu.

Nakon velikog uspjeha tog projekta Katapult je odlučio osmisliti kostimirana vodstva namijenjena učenicima osnovne škole pod nazivom *Gornjogradske priče*. *Priče* su pokrenute 2013., a u njima sudjeluju glumci Zrinka Kušević u alternaciji s Dunjom Fajdić i Vedran Komerički u alternaciji s Davorom Kovačem.⁶

Gornjogradske priče počinju na Strossmayerovu šetalištu, a prvi povijesni lik, Bela IV., dočekuje sudionike kod Kule Lotršćak i priča im priču o važnosti *Zlatne bule* za građane Gradeca. Djeca su podijeljena u dva ceha: ceh srebrnara i ceh krojača, i nose pripadajuće zastave i pregače.

Tijekom cijelog obilaska glumci se preoblače u povijesne osobe: patera Petra Vragovića i Petricu Kerempuha, kao i u Mandušu i Magdu Paprenjarku, te dijele sudionicima dvije vrste ilustriranih kartica: prve su dijelovi *Zlatne bule*, a druge prikazuju najvažnije osobe i građevine Gornjega grada. Te se kartice na kraju obilaska koriste u završnom kvizu – ponavljanju.

Šetnja kroz gornjogradsku prošlost završava u Atelijeru Meštrović, u Mletačkoj ulici, gdje se održava drugi dio programa sastavljen od kviza – ponavljanja, vodstva Muzejom i likovne radionice.

¹ Ivan Meštrović je 1952. napisao darovni ugovor, tzv. Darovnicu kojom je Hrvatskoj poklonio ove nekretnine: svoju kuću i atelijer u Zagrebu, danas Atelijer Meštrović; vilu na Mejama u Splitu, danas Galerija Meštrović, zajedno sa sakralnim kompleksom, danas Meštrovićeve Crikvine Kaštilac, te obiteljsku grobnicu – Crkvu Presvetog Otkupitelja u Otavicama.

Osim nekretnina, svakoj je instituciji darovao i određen broj svojih djela.

² Atelijer Meštrović je u svom imenu tri puta mijenjao riječ *atelijer*: najprije je bio Atelje Meštrović, pa Atelier, a zadnja je varijanta Atelijer Meštrović, koja se dosljedno rabi u ovom tekstu radi izbjegavanja nejasnoća.

³ Godine 1963. Atelijer Meštrović posjetilo je 9200 osoba, 1964. njih 12 082, a 1967. razgledalo ga je 16 146 posjetitelja (planovi i izvještaji o radu prof. Vesne Barbić za razdoblje 1963. – 1977.; arhiva Atelijera Meštrović u Zagrebu).

⁴ Planovi i izvještaji o radu prof. Vesne Barbić za razdoblje 1963. – 1977., arhiva Atelijera Meštrović u Zagrebu.

⁵ Muzejski je dokumentacijski centar 1995. pod vodstvom Želimira Laszla pokrenuo projekt kojemu je cilj bio potaknuti razvoj edukacije u muzejima. Zahvaljujući suradnji s 15 zagrebačkih muzeja, organizirana je prva muzejska edukativna akcija pod nazivom *Nagrada igra muzeja u Zagrebu: Što je u muzeju oduševilo Baltazara?* Akcija je provedena u povodu Međunarodnog dana muzeja kao najava manifestacije, a trajala je od 18. travnja do 18. svibnja 1996.

⁶ U predstavi su glumili i Ivan Bošnjak i Jadrana Grubišić.

sl.3. Treća fotografija: Publika u atriju Atelijera Meštrović u Mletačkoj ulici broj 8 za vrijeme projekta *Dvorišta – svako ima svoju priču*

sl.4. Harfistica Ivana Biliško koja je svirala program *Čarobna harfa : Magic Harp*

sl.5. Božićni festival gitare, održan 15. prosinca 2012. u Atelijeru Meštrović
Autor fotografije: Boris Cvjetanović

Gornjogradske priče svake se godine provode od ožujka do lipnja. Od početka projekta 2013. Muzej je posjetilo oko 8000 učenika trećih razreda zagrebačkih osnovnih škola.

Projekt je dobio preporuku Agencije za odgoj i obrazovanje te Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Njegov je sadržaj usklađen s Nastavnim planom i programom za osnovnu školu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, kao i s Nacionalnim kurikulumom iz 2010. Odnosi se na nastavnu cjelinu prirode i društva *Moj zavičaj* te omogućuje učenicima grada Zagreba i bliže okolice bolje upoznavanje svog zavičaja.⁷

7 Informativni letak *Gornjogradskih priča*, 2013.

8 Knjiga evidencije o posebnim događanjima Atelijera Meštrović u Zagrebu.

9 Program *Rana glazba na Griču: Dani rane glazbe*, Zagreb, 1980.

Prema podatcima, ciklus je započeo 1975. (knjiga evidencije o posebnim događanjima Atelijera Meštrović u Zagrebu).

10 Tijekom 1980. i 1981. godine. Nakon toga uspostavljena je suradnja s Društvom muzičko-scenskih radnika SR Hrvatske i Klubom prijatelja glazbe *Jugart* (knjiga evidencije o posebnim događanjima Atelijera Meštrović u Zagrebu).

11 Danica Plazibat, danas viša kustosica u mirovini.

12 Održana su još dva koncerta: jedan u povodu donacije skulpture *Djevojka s violončelom* Mate Meštrovića, umjetnikova sina, Galeriji Meštrović u Splitu, a u prosincu 2013. u Atelijeru Meštrović održan je koncert pod nazivom *Večer posvećena Meštroviću i glazbi: Meštrovićev san*. Za tu prigodu skladbu je komponirala Olja Jelaska, a autor projekta bio je tadašnji ravnatelj Muzeja Ivana Meštrovića Andro Krstulović Opara.

Drugi je koncert održan u siječnju 2014. pod nazivom *Glazbeni susreti u Atelijeru Meštrović* pod vodstvom Danice Plazibat, danas više kustosice u mirovini.

Koncertna aktivnost u Atelijeru Meštrović u Zagrebu

Osim vodstava za različite skupine posjetitelja, potkraj 1970-ih počelo je organiziranje koncerata klasične glazbe, čime je uspostavljena sinergija likovne i glazbene umjetnosti.

Prvi ciklus koncerata pod naslovom *Rana glazba na Griču* organiziralo je Društvo za njegovanje i revitalizaciju povijesnih prostora 1978.⁸ Njihov je cilj bio održavati koncerte u različitim drevnim, zanimljivim i vrijednim prostorima Gornjega grada.⁹ Program se kontinuirano provodi tijekom svih dvanaest mjeseci. Za vrijeme četverogodišnje suradnje između Atelijera Meštrović i Društva za njegovanje i revitalizaciju povijesnih prostora održano je 40 koncerata. Posljednji podatci o suradnji završavaju s 1981. godinom.

Osim već spomenutog Društva, Muzej je surađivao s Turističkim društvom Gornji grad, koje je organiziralo ljetni koncertni program pod nazivom *Ljeto u Zagrebu*.¹⁰

Ta je koncertna aktivnost u Atelijeru Meštrović potkraj 1980-ih prekinuta. Ponovo ju je pokrenula Danica Plazibat¹¹ kao dio sadržaja uz Međunarodni dan muzeja te uspostavom suradnje s Edinom Karamazovom na nizu koncerata.

Tema Međunarodnog dana muzeja 2006. bila je *Zvuk... ton... glas*, pa su tada organizirani koncerti nazvani *Daleki akordi: glazba kao inspiracija u djelima Ivana Meštrovića*. Kustosica Plazibat nastojala je izborom teme i osmišljavanjem sadržaja oživjeti sinergiju između glazbene i likovne umjetnosti koja je nekoć stvorena u Atelijeru Meštrović. U toj su prigodi polaznici Glazbenog učilišta Elly Bašić iz Zagreba održali šest koncerata pod nazivom *Glazbeno proljeće u Atelijeru Meštrović*.

Četiri godine poslije (2010.) započela je suradnja s Edinom Karamazovom koja je rezultirala prvim ciklusom koncerata nazvanim *Sklad umjetnosti: Milenkovich – Karamazov – Meštrović*.

Sljedeće godine (2011.) ciklus je nazvan *Confronting Silence*, a muziciralo se jedanput na mjesec od veljače do lipnja. U božićno vrijeme 2012. održan je *Božićni festival gitare*, koji je bio posljednji u nizu osmišljene serije koncerata.¹²

sl.6 -7. Koncert Stefana Milenkovića i Edina Karamazova održanog 24. svibnja 2010.
Autor fotografije: Boris Cvjetanović

Dvorišta – svako ima svoju priču

Nakon prestanka suradnje s Edinom Karamazovom prevladala je želja da se koncertna aktivnost nastavi. Dobra iskustva iz suradnje s Katapult promocijom potaknulo je djelatnike Atelijera Meštrović na daljnji zajednički rad na novom projektu koji su predložili Katapult promocija i G.A.D. produkcija pod nazivom *Dvorišta – svako ima svoju priču*.

Projekt je pokrenut u ljeto 2014., a manifestacija se održava svake godine posljednjih deset dana srpnja. *Dvorišta* su zamišljena kao nova kulturno-turistička ponuda na Gornjem gradu: u dvorištima Gornjeg grada te u privatnim i javnim prostorima u večernjim se satima (od 18 sati do ponoći) posjetiteljima u svakom prostoru nudi drukčiji glazbeni, gastronomski i ambijentalni doživljaj. Potporu projektu dala je i Turistička zajednica Grada Zagreba.

U prvoj godini manifestacije vrata svojih dvorišta, osim Atelijera, otvorili su i Staroslavenski institut,¹³ Državni arhiv u Zagrebu¹⁴ i privatna kuća u Opatičkoj 19.¹⁵

Prve godine u atriju Atelijera Meštrović nastupila je harfistica Ivana Biliško s programom *Čarobna harfa: Magic Harph*. Muzejski je vrt bio iznimno otvoren za koncert Vokalnog ansambla *Antiphonus*, koji je nastupio uz pratnju čembala.

Zaključak. Suradnjom s Katapultom nastavljen su dva vrlo važna oblika rada s posjetiteljima – pedagoška i koncertna djelatnost, koje postoje od početka rada Atelijera Meštrović u Zagrebu. Pedagoški se rad tijekom godina mijenjao od radionica uz Međunarodni dan muzeja do radionica u sklopu *Gornjogradskih priča*, no broj djece koja su upoznavala život i rad Ivana Meštrovića sustavno je rastao.

Ujedno se mijenjala i koncertna aktivnost, koja nije više obuhvaćala samo klasičnu glazbu, prilagođujući se na taj način novoj publici. Iskustvo rada s Katapult promocijom donijelo je Atelijeru Meštrović nove projekte, pomalo drugačije od muzejskih, što je također obogatilo ponudu te muzejske institucije.

Primljeno: 2. lipnja 2017.

COLLABORATION BETWEEN A MUSEUM AND A NON-MUSEUM ENTITY AN EXAMPLE IN PRACTICE: MEŠTROVIĆ STUDIO IN ZAGREB AND KATAPULT PROMOCIJA D.O.O.

The article gives an overview of the educational work and concert activity of the Meštrović Studio in Zagreb, as well as additional activities since its opening in 1963. The emphasis is placed on collaboration with Katapult promocija d.o.o. on two projects – *Upper Town Tales*, an educational programme, and *Yards – Every One with its Own Story*, a continuation of the concert activity. *Upper Town Tales* is a Katapult project started off in April 2013, devised as a guided (costumed) tour of the Upper Town in Zagreb meant for pupils of the third years of primary school. A new project, *Yards – Every One with its Own Story*, continued the collaborative efforts between Katapult and G.A.D.

¹³ Staroslavenski institut smješten je u Palači Balbi u Demetrovoj 1.

¹⁴ Državni arhiv u Zagrebu nalazi se u palači Erdödy-Drašković u Opatičkoj 29.

¹⁵ Svake se godine broj otvorenih dvorišta povećavao: 2015. otvoreno je privatno dvorište u Basaričekovoj 11 i Opatičkoj 19, a 2016. dvorišta Hrvatskog instituta za povijest u Opatičkoj 10 te privatno dvorište u istoj ulici na broju 27.